

Oponentský posudek diplomové práce Karla Markvarta Pařížská světová výstava 1900, Pedagogická fakulta UK, 2009, vedoucí práce doc. Jiří Pokorný.

Hned z úvodu je nutno říci, že se autor rozhodl věnovat tématu, jehož četné aspekty byly již dříve dobře zpracovány, mnohé z otázek zodpovězeny. Proto je nutné považovat jeho počín za odvážný. Je velmi pozitivní, že k práci využil svého pobytu na Université de Perpignan, kde se snažil shromáždit odbornou literaturu, využít dostupné prameny. Byl tak konfrontován s faktem - stejně tak jako již mnoho studentů před ním - že francouzské regionální archivy nejsou příliš bohaté k otázkám celofrancouzského rozsahu, natož pak k česko-francouzským vztahům. Je proto jistě správné, že zde svou pozornost zaměřil na dobový tisk.

Práce je členěna do sedmi kapitol, které se zdají mít logickou návaznost : 1. příprava výstavy, 2. dělení výstavy, 3. prezentace velmocí, 4. česká účast, 5. Alfons Mucha, 6. ohlas výstavy v tisku. Poslední kapitolou, postavenou téměř výhradně na vzpomínkách Pierra de Coubertina, jsou « letní olympijské hry ». Autor chce v této kapitole ukázat na vývoj - « významného činitele světové politiky (...) zároveň podnik, který atraktivitou i komerčním přínosem vysoce převyší zájem o světové výstavy » (s. 90). V příloze je použito celé řady zajímavých barevných dokumentů a fotografií. Po formální stránce lze autorovi jistě vytknout poněkud neustálený poznámkový aparát, neuvádění přesných odkazů na prameny, nepřesné citování literatury. Text sám je však psán živou formou, autor píše doslova « s vervou ».

Přesto je bohužel nutné celému zpracování diplomové práce vytknout několik zásadních nedostatků, které pro možnost obhajoby rozdělím do dvou částí a 4 bodů, přičemž první část se týká pramenů, druhá metodologie.

1. Autor v přehledu pramenů (poněkud nelogicky jej řadí mezi použitou literaturu) uvádí 13 novinových titulů českých a čtyři periodika francouzská. Snažil se pokrýt – dle svých vlastních slov – « názorové spektrum od radikální levice až po konzervativní pravici, od vážných a vědeckých analýz až po jízlivé satirické narážky, vtipy a bulvární perličky » (s. 9). Bohužel v samotném textu diplomové práce se o ně opírá jen velmi nepatrně. V naprosté většině případů nehodnotí, pouze popisuje. Tento postup se zdá být nešťastný zejména v kapitole o ohlasu výstavy v tisku. Proč zvolil tento přístup není jasné.

2. Obdobné konstatování je možné stáhnout i na další prameny, ze kterých čerpá. Ve svém přehledu studovaných dokumentů uvádí osm archivů. To, že přesněji necituje studované fondy, není tou zásadní výtkou, horší je, že materiál opět téměř nevyužil. Platí to především o fondu Obchodní a živnostenské komory v SOA na Chodovci. Sám o něm píše jako o « bohatší pramenné základně », proč ho však v práci téměř necituje opět není jasné. Nešlo jej využít? Proč? Podotýkám pouze, že opominut zůstal zajímavý fond « Sokol de Paris » deponovaný v Národním archivu. Česká komunita v Paříži – jak sám autor na několika místech zmiňuje – se snažila hrát aktivní roli při přijímání českých výletníků.

3. Autor zcela oprávněně čerpá z práce S. Reznikowa o českém frankofilství. Proto je ale překvapující, že nevyužil bohaté bibliografie na konci Reznikowovy knihy a jeho bibliografická rešerše tak nebyla úplná. Je možné vůbec opominout v podobné práci jméno Pavly Horské a její četné studie? Nezmínit Bohumilu Ferenčuhovou? Neuvést další studie Mileny Lenderové? Velice nedostatečně využil i dobovou literaturu. Průvodce po výstavě nebyl jen ten Hantichův, opominut zůstal zásadní časopis *Do světa!*, vzpomínek na Francii roku 1900 existuje mnohem více. Proč k nim autor nepřihlédl?

4. Zásadní výtkou je však absolutní absence problematiky. Z celého úvodu není vůbec patrné, o co bude autor usilovat. Jaké otázky si bude klást. Sám k tomu pouze uvádí « pařížská světová výstava 1900 jen potvrdila ambiguitu pozice, v níž se nacházel západní svět koncem 19. století, pozice, která se nemohla nepřelít do činů století dvacátého. Proto jsem se rozhodl detailně věnovat především této pařížské světové výstavě... » (s. 8-9) Bude tedy smyslem práce zkoumání těchto rozporů? Další text ukazuje, že nikoliv. Či je možné považovat za cíl práce inspirování četbu « pětistránkové studie profesorky Jihočeské Univerzity Mileny Lenderové » (s. 10). Také ne.

Tento zcela klíčový nedostatek pak je zřejmě i důvodem proč četba diplomové práce místy působí, že autor neví, co chce říct. Opakuje se (např. při popisu pavilonu Uher, životopisu A. Muchy, o tom, že v roce 1889 vznikla v Paříži Eiffelova věž, je zmínka v textu na pěti místech atd.), nejasně argumentuje, přeskakuje z tématu na téma.

Asi chtěl na jednu stranu ukázat sebezprezentaci jednotlivých velmocí na pozadí předválečných mezinárodních vztahů, ozřejmit českou účast na výstavě a její ohlas, ale ani tento cíl se mu nepodařilo splnit. Nedostatečné strukturování myšlenek vedlo k tomu, proč práce vlastně končí pouze u popisu. Popisu výstavních pavilonů (kapitoly III a IV), popisu vnitřní výbavy pavilonu Bosny a Hercegoviny (kapitola VI), pouhém popisu a výčtu

novinových článků, které o výstavě přinášely v průběhu roku 1900 zprávy (kapitola VII). Shrnutí jsou bohužel nejasná a příliš stručná. Jak byla tedy česká účast na výstavě vnímána českou veřejností? Jak se v ní promítly dobové ohlasy česko-německých sporů? Jak se skutečně stavěli k české účasti c. a k. úřady? Stačí tento postoj označit jako «škodolibý»? (s. 15). Jak česká veřejnost výstavu vůbec přijímala? Kdo na ní jezdil? Jaké dojmy si z ní odvážel? Jak vypadala konfrontace představ s realitou?

Popisný a do určité míry pouze kompilační charakter práce vede k navržení známky «dobře».